

SAATEKS

„Eesti ja soome-ugri keeleteaduse ajakirja“ seekordne erinumber on pühendatud nimeuurijale ja Eesti Keele Instituudi vanemleksikograafile Marja Kallasmaale tema 70. sünnipäevaks. Selles kogumikus kirjutavad nii Marja kolleegid kui ka juhtumisi tema ise, mis on pühendusteoste puhul täiesti erandlik. Asjaolu aitab selgitada see, et Marja oli küll teadlik nimeteemalise numbril ilmumisest, kuid ei aimanud, et number pühendatakse talle. See ei olnud alguses nii plaanitudki, kuid tööde edenedes hakkas see mõte teistele nimeuurijatele nii meeldima, et otsustasime Marjat üllatada.

Marja usinust oma tööde korraldamisel on küllap märganud kõik kolleegid. Ka selle kogumiku artikli sai just tema esimesena valmis. Kogumikus ilmub ühtekokku üheksa artiklit 12 autorilt. Need on jaotatud kahte ossa: 1) isikunimed, 2) kohanimed ja nimekorraldus. Lisaks on Marjale pühendatud *varia* rubriik. Ees- ja perekonnanimedest tehtud uurimusi on selles numbris enim, kuid märkimisväärsed on ka meie väikeste sugulaskeelte – vadja ja liivi – kohanimedest kirjutatud uurimused. Artiklitest paistavad muuhulgas välja teemad, millega Marja Kallasmaa on põhjalikumalt tegelenud, olgu esile toodud näiteks isiku- ja kohanimedevahelised seosed.

Marja Kallasmaa koos kolleeg **Fred Pussiga** on uurinud *mees*-lõpuliste perekonnanimedevahelise päritolu ja selliste nimede tekkimise eeskujusid, eeskätt saksa keeles. **Fred Puss** on oma artiklis selgitanud Võnnu kihelkonna näitel omapärast rööpsete perekonnanimedevahelise probleemi, mis tekkis sellest, et perekonnanimesid anti korraga nii mõisas kui ka kirikus. **Evar Saar** on vaadelnud läänemeresoome eelkristlikke nimesid sufiksiga *-mas* ~ *-mäs* ning ümber lükanud varasema väite, et osisega *-mes* ja *-meß* nimed sisaldavad sõna *mees*. **Annika Hussar** ja **Minna Saarelma-Paukkala** käsitlevad omakeelsete nimede kasutusele tulekut 19. sajandist kuni tänapäevani nii Eestis kui ka Soomes. Soomes on nimi *Marja* olnud üks kõige sagedasem nimi 20. sajandil. Statistikaameti andmetel on see eesnimi Eestis kõige sagedasem 70–74-aastaste naiste hulgas. **Taavi Pae** on keskendunud Hargla kihelkonna kahe eesnime – *Hipp* ja *Mehka* – levikule ja kadumisele ühe

sajandi jooksul. Mehenimi *Mehka* on aluseks olnud ka piirkonnanime *Mehkamaa* tekkele. **Tiina Laansalu**, **Peeter Päll** ja **Tõnu Tender** teevad esmakordse põhjalikuma katse kirjeldada artefaktide ehk inimtekkeliste rajatiste nimesid ja kasutavad näitematerjalina nii linna- kui ka maapiirkonna nimesid, samuti slänginimesid. **Enn Ernits** on oma põhjapanevasse artiklisse koondanud kõik vajaja loodus- ja viljelusnimed, analüüsinud neid liikide kaupa ja selgitanud nimede etümoloogiat. **Valts Ernštreits** on lahti harutanud liivikeelsete kohanimede säilimise ja kogumise problemaatika ning arutleb nende nimede taasnähtavaks tegemise üle. **Oswald Chanda** ja **Peeter Päll** võrdlevad Eesti ja Sambia nimesituatsiooni ning nimekorralduse sarnasusi ja erinevusi ning üritavad selle põhjal sõnastada üldkehtivaid nimekorraldussoovitusi.

Kogumiku lõpus on **Fred Pussi** kirjutatud Marja Kallasmaa suguvõsa perekonnanimede uurimus, mis võib olla heaks eeskujuks genealoogia harrastajatele, kes tunnevad huvi oma suguvõsa perekonnanimede ajaloo vastu. Veel leiab **Tiina Laansalu** koostatud Marja Kallasmaa bibliograafia aastatest 1975–2019, mis on abiks igale nimeuurimisest huvitunule.

Õnne ja tervist, Marja!

Rõõmsaid avastusi nimemaailmast kõigile!

Mariko Faster ja Peeter Päll
Volbriõhtul 2020